

Finansdepartementet  
Avdelningen för bostäder och  
transporter  
Enheten för samhällsplanering  
Fi2019/01983/SPN

## Skriftliga synpunkter rörande en ny regional planering

### 1. Hur ser behoven av regional fysisk planering ut i länet?

Norrbotten är ett stort län med 25 procent av Sveriges yta men 2,5 procent av befolkningen. Länet har 14 kommuner, fem av dessa ingår i en gemensam arbetsmarknadsregion, övriga nio är sina egna arbetsmarknadsregioner. Hos kommunerna varierar inställningen till och behovet av regional planering eftersom det finns så olika förutsättningar för det.

Region Norrbotten ser behov av regional fysisk planering kopplat till det regionala utvecklingsuppdraget. Exempel på områden är attraktiva livsmiljöer, besöksnäring, areella näringar, klimatförändringar, ekosystemtjänster, arbetspendling, kollektivtrafik och trafikstråk, energiförsörjning, vindkraftsutbyggnad, skärgårdstrategi, bredbandsutbyggnad, LIS- områden, bostadsbyggande, kulturmiljövård och andra funktionella samband. I regional fysisk planering finns behovet av att kunna sträcka sig över landsgränser, då Norrbotten gränsar till både Norge och Finland. Region Norrbotten ser även ett behov av att skapa arenor för dialog kopplat till olika intressen för markanvändning för att förebygga markkonflikter.

Region Norrbottens behov är första hand att skapa och medverka i plattformar för dialog om ovanstående områden för att i en förlängning, när det finns stöd för det i länets kommuner, söka att upprätta regionplan enligt Plan- och bygglagen (PBL §3 7 kap.).

### 2. Hur ser förutsättningarna ut i länet för att ta ansvar för regional fysisk planering, tex kopplat till resurser och kompetens?

Region Norrbotten har ekonomiska utmaningar som kopplas till en allt äldre befolkning och minskande befolkningsantal. Det kommer att vara svårt för regionen att prioritera ett omfattande arbete med regional fysisk planering utan att riktade resurser tillkommer för detta från nationellt håll.

Eftersom regional fysisk planering har sådan nära koppling till regionens uppdrag som regional utvecklingsansvarig är det viktigt att nationell nivå möjliggör för alla regioner att arbeta med regional fysisk planering genom

att tillföra resurser till arbetet. Arbetet bör inte vara avhängigt om regionen kan finansiera det själv.

Regional fysisk planering är beroende av lokal fysisk planering och resurserna för det är olika stora i kommunerna i länet. Det finns kommuner där de väntar med att uppdatera översiktsplaner med anledning av ekonomiska begränsningar, och detta begränsar i sin tur möjligheterna för dem att avsätta resurser att delta i regional planering. Detta motiverar ytterligare att medel kan tillföras från nationell nivå till regional planering.

Ett tydligt uppdrag och mandat från nationell nivå att arbeta med regional fysisk planering skulle underlätta arbetet för Region Norrbotten att etablera de samverkansplattformar och den lokala förankringen i kommunerna som krävs för att arbeta med en fysisk regionplan.

### **3. Har länet påbörjat någon process kring regional fysisk planering tex interna diskussioner eller extern förankring med berörda kommuner?**

#### **Politiska uppdrag angående regional fysisk planering**

Det finns en politisk vilja att arbeta med regional planering. Regionstyrelsen (RS 2019-02-27 §69) har beslutat att en av Region Norrbottens påverkansfrågor är att regionen borde ha uppdrag och mandat att ta ansvar för den regionala fysiska planeringen.

Arbetet har påbörjats i form av att regionala utvecklingsdirektören har fått i uppdrag av regionala utvecklingsnämnden att undersöka möjligheterna för att få uppdrag inom regional fysisk planering (RUN 2019-02-26, §24).

#### **Fysisk planering på kommunal och regional nivå i Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030 (RUS)**

I *Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030* som antogs 2019 lyfts att det regionala utvecklingsansvaret nu finns på en enhetlig nivå i hela Sverige. Detta skapar förutsättningar och nya möjligheter att stödja och hjälpa kommunerna i deras planering. Det nya planeringslandskapet kräver att kommuner, regioner och stat samarbetar mer för att lösa frågor om bland annat bostadsförsörjning, kollektivtrafik, infrastruktur, natur- och kulturmiljöer och jordbruksmark. Med regional planering kan frågor lyftas i ett större regionalt perspektiv och över kommungränser, för att tillsammans hitta fler samordningseffekter och smartare prioriteringar.

Förslag till åtgärder i *Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030*:

- Skapa metoder för samverkan, samordning och samhandling kring melankommunala frågor mellan kommun, region och stat
- Stimulera dialog om hur den fysiska planeringen och andra utvecklingsinsatser kan bidra till ett ökat samspel mellan länets tätorter och landsbygder

- Skapa en strukturbild för Norrbotten, som kopplar samman den regionala utvecklingsstrategin med kommunernas översiktsplaner

### **Förankringsarbete**

Arbete med förankring av ovanstående politiska uppdrag och åtgärder i Regional utvecklingsstrategi har påbörjats i olika former. En undersökning av kommunernas översiktsplaneprocesser och hur de tänker kring regional fysisk planering pågår genom telefonintervjuer med kommunala planerare och samtal i andra sammanhang såsom Översiktsplanenätverk och i nätverk för samhällsplaneringschefer. Region Norrbotten deltar även i SKL:s nätverk för regionala planerare för kunskapsutbyte regioner emellan.

### **Deltagande i tidiga dialoger om mellankommunala frågor**

Som en del av att genomföra åtgärderna i RUS har Region Norrbotten deltagit i en mellankommunal dialog i tidigt skede av arbetet med Arvidsjaurs kommuns översiktsplan. Deltagande var Arvidsjaurs kommun och sex angränsande kommuner i både Västerbotten och Norrbotten. Återkopplingen från Arvidsjaur kommun var att det var givande att tala mellankommunala frågor och det större perspektivet på planering med andra kommuner och med regionen. Resultatet blev ett tillkommande stycke i Arvidsjaurs översiktsplan som berör mellankommunala frågor.

### **Projekt som rör regional fysisk planering**

*Projektet Regional strategisk samordning för hållbar utveckling i Norrbotten*  
Tillväxtverket är medfinansiär i pilotprojektet *Regional strategisk samordning för hållbar utveckling i Norrbotten* inom området Tillväxtskapande planering. Medverkar gör Region Norrbotten, två kommuner i Norrbotten, Länsstyrelsen, Swedish Lapland och Trafikverket.

Region, kommun, stat och näringsliv är viktiga aktörer i många relaterade samhällsplaneringsprocesser. De behöver kunna agera utifrån sitt ansvar, sin kunskap om andra aktörers roll och medvetenheten om att strukturerad samordning är en nyckelfaktor för bästa genomförande och resultat. Proaktivitet i utvecklingssammanhang förutsätter därför framtagna och tillämpade metoder för strategisk samordning.

Projektets syfte är att etablera effektiv, utvecklad samverkan, samordning och underlag hos region, kommun, stat och näringsliv som stöd för strategiska val och avvägningar som främjar hållbar tillväxt och ska tydliggöra hur man med hjälp av fysisk planering kan skapa bättre förutsättningar för att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin och underlätta för besöksnäringen att utvecklas i regionen.

Projektet pågår till september 2020 och ska leda till

- ett dokumenterat resultat av genomförd kunskapsuppbyggnad när det gäller ansvarsområden och roller hos skilda aktörer i samhällsbyggnadsprocesserna samt betydelsen av samordning och samverkan i dessa.

- en vägledning för hur den fysiska planeringen nyttjar möjligheterna till samverkan och samordning i planerings- och utvecklingsprocesser och därmed skapar bättre förutsättningar för att nå strategiska mål och underlätta för besöksnäringen att utvecklas.
- en vägledning för hur kommunerna i sin fysiska planering kan hantera samverkan och samordning med region, andra kommuner, stat och näringsliv för att på så sätt involvera den regionala strategiska utvecklingen och tillväxten.
- en vägledning för hur aktörerna hanterar planeringsunderlag och hur ansvaret för olika typer av underlag fördelas samt hur underlagen bäst utvecklas för att skapa en gemensam strategisk regional lägesbild som utgångspunkt för samordning och samverkan i de sammansatta tillväxt- och planeringssammanhangen.

### *Projektet Elnätsanalys*

Norrbotten har blivit en region som bland annat har lockat elintensiva verksamheter, exempelvis datacenter. En positiv utveckling som har satt Norrbotten på kartan ur ett globalt perspektiv och där Norrbotten kan leda utvecklingen i en fortsatt tillväxt. För att möjliggöra det behövs en bättre kunskap om elnätets funktion, innehåll och hinder.

En analys för att få en förbättrad regional bild om elnätsinfrastrukturen behövs för att möta kommande efterfrågan. Elnätsanalysens syfte är att ta fram en regional analys som pekar på hinder och möjligheter, lagens flaskhalsar och ett försöka till klassificering av områden som har potential att bebyggas med elintensiva verksamheter. Förutom att titta på elintensiva verksamheter i framtiden kommer ett antagande om vilka övriga samhällsförändringar som kommer att ske i närtid och som kommer att påverka elförsörjningen.

### *Projektet Tillsammans framåt- Trafikstrategi för Luleåregionen*

Under ledning av en arbetsgrupp med representanter för kommunerna Boden, Kalix, Luleå, Piteå och Älvsbyn., Trafikverket, Länsstyrelsen, Regionala kollektivtrafikmyndigheten och Region Norrbotten har en strategi för gemensam trafikplanering, *Tillsammans framåt-Trafikstrategi för Luleåregionen*, tagits fram. Målet är en förstärkt arbetsmarknadsregion och ett hållbart transportsystem för de boende i hela Luleåregionen. Med hjälp av strategin skapades samverkansformer för planering av transportsystemet på regional nivå.

### **Fysisk planering i Norrbottens folkhälsostrategi 2018-2026**

I *Norrbottnens folkhälsostrategi 2018-2026* beskrivs hur boende och närmiljö påverkar människors levnadsvanor och hälsa. Ett mål i Region Norrbottens handlingsplan för folkhälsostrategin är att levnadsvanor som påverkar hälsan positivt ska öka i omfattning och bli mer jämlika och jämställda. Som ett led i att uppnå detta mål planerar därför regionen att genomföra en utbildning för samhällsplanerare i hälsofrämjande samhällsplanering. Utbildningen planeras att utföras under 2020. Genom hälsofrämjande samhällsplanering erbjuds invånarna lättillgängliga, attraktiva, trygga och säkra livsmiljöer,

---

tillgängliga offentliga utrymmen och sociala mötesplatser, samt en god infrastruktur. Det stimulerar till ökad utomhusvistelse och fysisk aktivitet, samt till ökat socialt deltagande som främjar välbefinnandet. Syftet är att förbättra förutsättningarna för hälsofrämjande samhällsplanering på lokal och regional nivå.